

Uzasadnienie zawierające informacje o udziale
społeczeństwa w postępowaniu dotyczącym
opracowania projektu Programu ochrony
powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10
oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto
Włocławek

1. Wstęp

Raport stanowi udokumentowanie procesu opracowania oraz opiniowania i konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach procesu uchwalania *Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek*. Celem niniejszego raportu jest podsumowanie przebiegu całego procesu konsultacji i opiniowania w ramach opracowywania projektu Programu oraz zgłoszonych w jego trakcie uwag, sugestii i opinii. Podstawą sporządzenia niniejszego raportu jest art. 42 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.).

Konsultacje społeczne mają na celu zaangażowanie społeczeństwa w proces tworzenia strategicznych dokumentów dla województwa, przez co każdy zainteresowany może mieć swój udział w całym procesie opracowywania dokumentu i wspólnie z organami samorządowymi tworzyć strategiczne dla województwa dokumenty programowe. Ustawa Prawo ochrony środowiska¹ w art. 91 ust. 9 wskazuje konieczność zapewnienia udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza.

2. Organizacja procesu opracowania i uchwalenia Programu ochrony powietrza

2.1. Informowanie społeczeństwa, konsultacje społeczne

W myśl art. 91 ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.) oraz w związku z art. 30 i 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zarząd województwa zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu ochrony powietrza. Biorąc pod uwagę powyższe, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podał w dniu 12 września 2019 roku do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania projektu dokumentu pn. *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek* powyższe informacje zamieszczono:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakładce Środowisko – Informacje Publiczne (13 września 2019 roku) link: <http://umwkp.rbip.mojregion.info/informacja-zarzadu-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-o-przystapieniu-do-opracowywania-projektow-programow-ochrony-powietrza-dla-4-stref-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-tj-dla-strefy-aglomeracja-byd/>,
- w Gazecie Pomorskiej (prasa o zasięgu województwa kujawsko-pomorskiego – wydanie z dnia 13 września 2019 roku),
- na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (12 września 2019 roku).

Następnie w dniu 9 marca 2020 roku podał do publicznej wiadomości informację o opracowaniu ww. projektu oraz o konsultacjach społecznych, podając 21 dniowy termin na wnoszenie ewentualnych uwag i wniosków. Powyższe informacje zamieszczono:

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakładce Środowisko – Informacje Publiczne (9 marca 2020 roku) link: <http://umwkp.rbip.mojregion.info/informacja-publiczna-o-opracowaniu-4-projektow-programu-ochrony-powietrza-dla-strefy-kujawsko-pomorskiej-aglomeracja-bydgoska-miasto-torun-miasto-wloclawek-oraz-o-konsultacjach-spoecznych-dot-ww/>,
- w Gazecie Pomorskiej (prasa o zasięgu województwa kujawsko-pomorskiego – wydania z dnia 5 i 6 marca 2020 roku),
- na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (9 marca 2020 roku).

W ramach konsultacji społecznych zaplanowane było 1 spotkanie informacyjne, które miało odbyć się 25 marca 2020 roku w Toruniu. Jednak w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania koronawirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę Covid-19 i ogłoszeniem w dniu 13 marca 2020 roku na obszarze całego kraju stanu zagrożenia epidemicznego² spotkanie zostało odwołane.

W dalszym ciągu można było wносить uwagi i wnioski do projektu w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2.2. Konsultacje z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Na podstawie uchwały Nr XV/310/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego (Dz. Urz. Wojew. K-P poz. 4690) oraz uchwały Nr 10/384/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek, prowadzone były konsultacje dotyczące ww. projektu dokumentu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 ze zm.).

2.3. Opiniowanie

Zgodnie z art. 91 ust. 1, ust. 2b, i ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska uchwałą Nr 8/300/20 z dnia 4 marca 2020 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął projekt uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek, który przy piśmie z dnia 5 marca 2020 roku (znak: ŚG-I-P.721.20.2019) został przedstawiony Ministrowi Klimatu oraz Prezydentowi Miasta Włocławka celem zaopiniowania.

Poniżej w tabelach zestawiono uwagi i wnioski wraz z odniesieniem się do nich, które wpłynęły do projektu ww. dokumentu w ramach konsultacji społecznych i opiniowania.

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 433)

Załącznik nr 1 – konsultacje społeczne (udział społeczeństwa).

Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa.

W ramach konsultacji społecznych nie wpłynęły uwagi i wnioski ze strony społeczeństwa do projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek.

Załącznik nr 2 – wnioski i uwagi organizacji.

Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w ramach konsultacji na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

W ramach przedmiotowych konsultacji, nie wniesiono uwag i wniosków do projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek.

Załącznik nr 3 – opiniowanie, wnioski i uwagi Ministra Klimatu.

Wnioski i uwagi ogólne wniesione na etapie opiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek przez Ministra Klimatu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	treść uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
1	06.04.2020	Minister Klimatu	Należy zauważyć, że projekt uchwały jest co prawda zgodny z wymogami rozporządzenia jednak po analizie jego zapisów można mieć wątpliwość, czy wskazane w nim działania rzeczywiście doprowadzą do zakładanej poprawy jakości powietrza. W harmonogramie rzeczowo-finansowym działań naprawczych wskazane są trzy działania. Są one opisane bardzo ogólnie bez wskazania konkretnych celów do osiągnięcia. Szczególnie widoczne jest to w działaniu „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych”. Wskazany efekt rzeczowy podany jest jedynie jako redukcja emisji, jednak brak jest efektu w postaci liczby zlikwidowanych kotłów. Redukcja emisji jest efektem ekologicznym, natomiast efektem rzeczowym powinny tutaj być zlikwidowane kotły na paliwo stałe.	Uwaga została uwzględniona częściowo. Podano powierzchnię lokali/mieszkań, na której należy zmienić sposób ogrzewania, ponieważ sama liczba kotłów nie pozwala na określenie jaki efekt (w postaci redukcji emisji) zostanie uzyskany.
2	06.04.2020	Minister Klimatu	W dokumencie brak jest podstawowej analizy liczby kotłów na paliwa stałe, które powinny zostać zlikwidowane. Wobec czego trudna jest ocena skali problemu i wskazania zakresu działań, które muszą być podjęte. Wobec czego proponuje się wskazanie jako działania również inwentaryzacji instalacji	Uwaga została częściowo uwzględniona. W kierunkach działań wskazano działanie polegające na inwentaryzacji instalacji o małej mocy do 1 MW.

lp.	data pisma	organ opiniujący	treść uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
			o małej mocy do 1 MW.	
3	06.04.2020	Minister Klimatu	Z analizy scenariusza bazowego wynika, że działania podejmowane na podstawie istniejącego prawa krajowego i lokalnego nie doprowadzą do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń. W scenariuszu tym była brana pod uwagę uchwała nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Jeżeli w wyniku podejmowanych działań wynikających z ww. uchwały nie zostanie w wystarczającym stopniu ograniczona emisja z instalacji nią objętych oznaczałoby to konieczność wprowadzenia w tej uchwale odpowiednich zmian, tak aby korespondowała z zapisami omawianego programu ochrony powietrza.	Uwaga jest niezasadna. Nie ma konieczności zmiany zapisów w uchwale antysmogowej dotyczących działań związanych ze stopniem ograniczenia emisji z instalacji nią objętych. Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej, jej realizacja, w zakresie ograniczenia użytkowania określonych instalacji na paliwa stałe przewidziana do wykonania do 1 stycznia 2028 r. powinna doprowadzić do dotrzymania standardów jakości powietrza oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Celem wzmocnienia przyjętej uchwały antysmogowej w uchwale Programu ochrony powietrza poprzez zaplanowanie scenariusza redukcji i działania samorządu oraz dodatkowe zachęty finansowe skuteczniejsza powinna być zmiana systemów grzewczych w sektorze bytowo-komunalnym.
4	06.04.2020	Minister Klimatu	Identyfikacja wykorzystywanych informacji źródłowych powinna być precyzyjna i odpowiadać wymogom obowiązujących norm PN-ISO 690 i PN-ISO 690-2. Nie jest to jedynie zarzut natury formalnej – brak konkretnej identyfikacji danych źródłowych utrudnia merytoryczną ocenę prawidłowości wykonania pracy i wiarygodności przedstawianych wyników, jak i wszelkie dalsze prace związane z przyszłymi korektami planu lub jego rozwojem. Uwaga dotyczy w szczególności przywołań niezidentyfikowanych dokumentów, np. „źródło: opracowanie Atmoterem S.A. na podstawie danych Państwowego Monitoringu Środowiska” - str. 20.	Uwaga została uwzględniona. Wprowadzono korekty zapisów dotyczących przywoływanych źródeł.
5	06.04.2020	Minister Klimatu	Brak precyzyjnych informacji na temat wykorzystywanych danych meteorologicznych („dane klimatyczne publikowane w serwisie Pogodynka” - str. 15) uniemożliwia weryfikację tego elementu opracowania. Niezgodności wskazane również w opinii odnośnie POP dla miasta Toruń nasuwają tu poważne wątpliwości.	Uwaga została uwzględniona. W załącznikach Programu podano parametry zastosowanego modelu. Zaktualizowano zapisy w Programie.
6	06.04.2020	Minister Klimatu	Nie określono matematycznych metod szacowania (str. 29), nie podano także informacji dotyczących metody modelowania matematycznego, poza nazwą modelu (program dla strefy str. 35) – co jest niewystarczające. Należy tu podać pełen opis danych wejściowych i konfiguracji modelu – tak, aby na podstawie tych informacji możliwe było odtworzenie procesu modelowania. Informacje te są ważne, zarówno dla zapewnienia możliwości merytorycznej oceny przedstawianych wyników, jak też i w razie zaistnienia potrzeby aktualizacji planu i przeprowadzenia ponownych obliczeń. W zakresie zapewnienia jakości procesu modelowania, obowiązywać winno wykazanie spełnienia norm określonych w Dyrektywie CAFE. Z powodu braku skonfrontowania wyników modelowania dla roku bazowego z pomiarami, nie sposób potwierdzić faktu spełnienia tych norm. Udokumentowania wymaga skuteczność modelowania – zarówno warunków meteorologicznych, jak i procesów transportu zanieczyszczeń.	Uwaga została uwzględniona częściowo. Rozporządzenie w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych, które określa zawartość programu ochrony powietrza nie wskazuje na konieczność tak dokładnego opisu sposobu modelowania matematycznego. Ujęcie w Programie ochrony powietrza jako akcie prawa miejscowego szczegółowego, pełnego opisu danych wejściowych i konfiguracji modelu nie jest podyktowane wymogiem zapewnienia takiego opisu. Wskazanie krótkiego opisu zastosowanego modelu do modelowania prognoz jakości powietrza może być ujęte, natomiast można wskazać opis z rocznej oceny jakości powietrza, w ramach której wykonywane jest modelowanie na poziomie krajowym i dla której zastosowanie mają wymogi określania sposobu modelowania jakości powietrza wraz z zapewnieniem zgodności z wynikami pomiarów zgodnie z rozporządzeniem z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. W załącznikach uzupełniono informacje dotyczące podstawowych parametrów zastosowanego modelu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	treść uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
7		Minister Klimatu	Nie podano w jaki sposób została wyznaczona wysokość warstwy mieszanania – rys. 9-10 (str. 27). Wykres zdaje się wskazywać, że przedstawione dane dotyczą jakiejś wartości dobowej (średniej?). Potrzebne są tu odpowiednie wyjaśnienia, ponieważ nałożenie cyklu dobowego warunków meteorologicznych w warstwie granicznej i cyklu emisji wymaga odpowiedniego potraktowania przy obliczaniu wartości dobowych.	Uwaga została uwzględniona. W Programie w rozdziale OPIS STANU JAKOŚCI POWIETRZA W STREFIE (...) omówiono m.in. jaka jest zależność pomiędzy występowaniem epizodów wysokich stężeń a notowanymi w tych samych dniach warunkami meteorologicznymi. W opisie dodano, że parametry meteorologiczne zostały uśrednione do 24 godzin - są to średnie dobowe.

Wnioski i uwagi szczegółowe wniesione na etapie opiniowania do projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek przez Ministra Klimatu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
1	06.04.2020	Minister Klimatu	Wykaz pojęć i skrótów użytych w Programie	„Wykaz skrótów i pojęć użytych w opracowaniu” – zawiera pojęcia, które nie występują w opiniowanym dokumencie np. emitor punktowy, emitor liniowy, emitor powierzchniowy, Kataster Emisji.	Uwaga redakcyjna. Konieczna aktualizacja i ujednoczenie pojęć pod względem zawartych informacji w opracowaniu.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
2	06.04.2020	Minister Klimatu	Część opisowa, cel, zakres i podstawy prawne przygotowania programu i dyrektywy	Wśród aktów unijnych, z uwzględnieniem których został opracowany program ochrony powietrza, należałoby wymienić dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania, jak wskazują zapisy w dalszej części opracowania, dokonano szacunkowej analizy wpływu wymagań tej dyrektywy na redukcję emisji pyłów (str. 41).	Uzasadnienie jw.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
3	06.04.2020	Minister Klimatu	Jw.	Należy uwzględnić dyrektywę 2016/2284 w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE.	W przypadku analizowania zarówno immisji jak i emisji do powietrza należy uwzględnić również dyrektywę NEC, która nakłada na państwa członkowskie konieczność ograniczenia emisji m.in. pyłu PM2,5.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
4	06.04.2020	Minister Klimatu	Inne dokumenty	Nie zostały wzięte pod uwagę przygotowane przez Ministerstwo Klimatu: -wskaźniki emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw na potrzeby opracowania programów ochrony powietrza” (przekazane w dniu 13 sierpnia 2019 r. przez Ministra Środowiska do marszałków województw), - Kalkulator do obliczania wielkości emisji z transportu drogowego	Wzięto pod uwagę jedynie Wytyczne Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 1996 r. Natomiast nie wymieniono najaktualniejszych wskaźników opracowanych w 2019 r. Należy wziąć te najnowsze dokumenty pod uwagę.	Uwaga została uwzględniona. Uzupełniono zapisy Programu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
				(przekazane w dniu 30 września 2019 r. przez Ministra Środowiska do marszałków województw).		
5	06.04.2020	Minister Klimatu	Inne dokumenty	Powtórzony akapit.	Należy wykreślić dwa ostatnie akapity zaczynające się od „Przedstawiono w wyroku rekomendacje dla Prezesa Rady Ministrów...”	Uwaga została uwzględniona. Uzupełniono zapisy Programu.
6	06.04.2020	Minister Klimatu		Nie opisano z jakich źródeł jest emisja B(a)P.	Należy uzupełnić informację dot. źródła emisji B(a)P tak jak to zrobiono w dziale poświęconym PM10.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
7	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela nr 6	W tabeli nr 6 nie powinna się znaleźć wartość 5 dla liczby przekroczeń pyłu PM10 ze stacji KpWlocGniaz w 2017 r., ponieważ ta liczba przekroczeń zawiera się w liczbie przekroczeń dla stacji KpWlocGnia2 (29). Na potrzeby oceny rocznej seria pomiarowa dla stacji KpWlocGnia2 powstała w 2017 r. ze scalenia serii dla stacji KpWlocGniaz oraz KpWlocSiels, co zostało wyraźnie opisane w Ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa kujawsko-pomorskiego za 2017 r. W tabeli zabrakło wyników ze stacji Włocławek Okrzei, wykonywanych metodą manualną z lat 2013-2018. Liczba przekroczeń pyłu PM10 w 2013 r. – 61, 2014 r. – 81, 2015 r. – 68, 2016 r. – 42, 2017 r. – 50, 2018 r. - 72 Brakuje także wyników dla pomiarów automatycznych z 2013 r. ze stacji KpWlocOkrze. Liczba przekroczeń w 2013 r. wyniosła 68. W tabeli wartość liczby przekroczeń dla stacji KpWlocGniaz za 2018 r. jest nieprawidłowa, powinno być 64 a jest 62.	Konieczne uzupełnienie, aktualizacja i przeredagowanie danych zgodnie z rzeczywistymi wynikami pomiarów stacji.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
8	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 7	Adekwatnie jak powyżej. W tabeli 7 wartość liczby przekroczeń dla stacji KpWlocGniaz za 2018 r. jest nieprawidłowa, powinno być 64 a jest 62.	Uzasadnienie jw.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
9	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 8	Zapisy powinny być poprawione adekwatnie jak w tabeli 6. W tabeli nr 8 nie powinna się znaleźć wartość 21,7 µg/m ³ dla stężenia średniorocznego PM10 ze stacji KpWlocGniaz w 2017 r. Na potrzeby oceny rocznej seria pomiarowa dla stacji KpWlocGnia2 powstała w 2017 r. ze scalenia serii dla stacji KpWlocGniaz oraz KpWlocSiels, co zostało wyraźnie opisane	Uzasadnienie jw.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
				w Ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa kujawsko-pomorskiego za 2017 r.		
10	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 8	Brak wyników ze stacji Włocławek przy ul. Sielskiej, wykonywanych metodą manualną z lat 2013-2018. Brakuje także wyników dla pomiarów automatycznych z 2013 r. ze stacji KpWłocOkrze. Stężenie średnioroczne w 2013 r. wyniosło 38,0 µg/m ³ . Nieprawidłowe wartości w tabeli 8: - KpWłocChelmMOB – 2017 r. jest 31,2 µg/m ³ a powinno być 31,0 µg/m ³ - KpWłocOkrze (pomiar automatyczny) – 2014 r. jest 39,8 µg/m ³ a powinno być 39,9 µg/m ³ , 2015 r. jest 34,2 µg/m ³ a powinno być 33,8 µg/m ³ , 2016 r. jest 28,8 µg/m ³ a powinno być 28,9 µg/m ³ , 2017 r. jest 38,3 µg/m ³ a powinno być 37,6 µg/m ³ , 2018 r. jest 33,3 µg/m ³ a powinno być 33,2 µg/m ³ .	Uzasadnienie jw.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
11	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 9, 10, 11, 12	W tabelach 9, 10, 11 i 12 nie powinny znaleźć się zapisy dla dwóch stacji Włocławek, Gniazdowskiego 7.	Uzasadnienie jw.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
12	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 14, 15	W tabeli 14 i 15 nie zdefiniowano nagłówka opisanego jako maksymalne stężenie. Infrastruktura związana z osobami starszymi i dziećmi nie powinna być identyczna dla wszystkich obszarów przekroczeń, różniących się powierzchnią i obejmujących zupełnie inne części miasta. Nie zdefiniowano również nagłówka szacunkowa długość drogi, zawartego w ww. tabelach. W tabeli 14 dla obszaru przekroczeń 0418WłoPM10d02 powierzchnia obszaru przekroczeń wynosi 0.	Konieczność aktualizacji danych, zdefiniowanie nagłówka opisanego jako maksymalne stężenie.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
13	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 16	„Wielkość emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z terenu strefy miasto Włocławek w 2018 roku wg rodzaju źródeł emisji”	Dane emisyjne objęte programem ochrony powietrza (PM10, B(a)P) oraz emisje SOx, NOx i NH3 przedstawione w tabeli 16 różnią się od danych emisyjnych przekazanych przez KOBIZE na potrzeby modelowania jakości powietrza, w zakresie <1%, co może być wytłumaczone różnymi sposobami określenia sum emisji z badanych obszarów (przebieg granic	Uwaga została uwzględniona. Przychylnono się do zgłoszonej uwagi Ministra Klimatu dotyczącej rozdziału „Ocena i analiza możliwych do zastosowania rozwiązań zmierzających do ograniczenia emisji prekursorów ozonu”, dlatego będąc konsekwentnym usunięto emisje prekursorów ozonu, do których odnosiły się uwagi. Zaktualizowano zapisy projektu uchwały poprzez usunięcie danych.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
					administracyjnych, metoda selekcji w oprogramowaniu GIS). Jednocześnie stwierdzono istotne różnice w wielkości danych emisyjnych CO i NMLZO. Emisje zawarte w POP są mniejsze od przekazanych przez KOBIZE ok. 27% dla CO i ok. 8% NMLZO.	
14	06.04.2020	Minister Klimatu	Stężenie Benzo(a)pirenu	<i>Nieprawidłowo wskazano, że w 2026 r. nie zostanie przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu</i>	Nie jest prawdą, że poziom docelowy dla B(a)P nie zostanie przekroczony. Z dokumentu wynika, że poziom ten nie zostanie dotrzymany, wobec czego należy poprawić zapis.	Uwaga nie została uwzględniona. Zgodnie z Wytycznymi Komisji Europejskiej do decyzji 2011/850/UE, przekroczenie normy jakości powietrza występuje wtedy, gdy wartość odpowiedniej statystyki (np. średniej rocznej) po zaokrągleniu do ilości miejsc znaczących, z jaką podana jest norma, przekracza wartość normowaną, np. poziom docelowy dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m ³ , jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,50 ng/m ³ to zgodnie z ww. wytycznymi otrzymany wynik zaokrągliła się do 2 ng/m ³ (co jest przekroczeniem normy), jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,49 ng/m ³ to otrzymany wynik zaokrągliła się do 1 ng/m ³ (co nie jest przekroczeniem normy).
15	06.04.2020	Minister Klimatu	Przewidywane poziomy substancji w powietrzu w roku prognozy		Proponuje się najpierw opisać scenariusz a następnie przedstawiać wynikające z niego przewidywane poziomy substancji w powietrzu	Uwaga nie została uwzględniona.
16	06.04.2020	Minister Klimatu		Rozdział dotyczący scenariusza bazowego – jak wskazano na wstępie: „Scenariusz bazowy określa jakich zmian emisji można spodziewać się w strefie objętej Programem w przypadku niepodjęcia żadnych dodatkowych działań ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów”.	Należałoby jasno sprecyzować, jakie wymagania prawne zostały uwzględnione w tym scenariuszu, szczególnie w zakresie sektora komunalno-bytowego. Należy opisać wzięte pod uwagę przepisy oraz co wynika z uchwały antysmogowej.	Uwaga została uwzględniona. Uzupełniono zapisy Programu.
17	06.04.2020	Minister Klimatu	Emisja z przemysłu i energetyki (punktowa)	Niewystarczająca analiza wpływu źródeł MCP na jakość powietrza w strefie	Zgodnie z art. 91 ust. 9aa ustawy Poś należy wykonać analizę dotyczącą średnich źródeł spalania paliw, tj. źródeł o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW i mniejszej niż 50 MW, zlokalizowanych na obszarze, na którym stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Kwestie dot. tych źródeł	Uwaga została uwzględniona. W Programie uzupełniono zapisy dotyczące źródeł MCP.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
					są opisane szczerkowo np. nie ma informacji o liczbie takich instalacji w strefie i ich rozmieszczeniu wobec czego należy uznać, że zamieszczona w dokumencie analiza jest niewystarczająca.	
18	06.04.2020	Minister Klimatu	Emisja z przemysłu i energetyki (punktowa)	Akapit zaczynający się od słów: „Zgodnie z krajowymi prognozami w horyzoncie czasowym do 2030 roku największym wyzwaniem dla przemysłu będzie adaptacja do postanowień pakietu klimatyczno-energetycznego UE...” – nie wskazano źródła tych prognoz, w jakim dokumencie zawarty został ten wniosek?	Uzupełnienie danych źródłowych oraz konieczne uzupełnienie informacji na temat dużych źródeł spalania w celu przedstawienia właściwego stanu rzeczywistego i prognozowania. Należy uzupełnić informacje na temat dużych źródeł spalania paliw, które nie tylko podlegają zastrzonym standardom od 2016 r. (z wyjątkiem źródeł zgłoszonych do derogacji), ale także będą musiały, do dnia 17 sierpnia 2021 r., zostać dostosowane do konkluzji BAT. Analizując redukcję emisji z przemysłu należy również wspomnieć o dyrektywie IED oraz obowiązkowych do wdrożenia konkluzjach BAT dla poszczególnych gałęzi przemysłu.	Uwaga została uwzględniona. Uzupełniono zapisy na temat dużych źródeł spalania oraz informacje o dyrektywie IED oraz konkluzjach BAT.
19	06.04.2020	Minister Klimatu	Ocena i analiza możliwych do zastosowania rozwiązań zmierzających do ograniczenia emisji prekursorów ozonu	Niezrozumiały cel zamieszczenia rozdziału	Treść rozdziału nie koresponduje z jego tytułem. Nie wynika z niego żadna analiza rozwiązań i ich ocena. Ponadto w strefie nie zanotowano przekroczeń poziomów ozonu wobec czego należy albo zrezygnować z rozdziału lub też gruntownie go przeredagować.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu. Rozdział został usunięty.
20	06.04.2020	Minister Klimatu	Podsumowanie analizy dokumentów, materiałów i publikacji wykorzystywanych do opracowania programu	Brak uwzględnienia Krajowego programu ograniczania zanieczyszczenia powietrza	Należy uzupełnić o analizę dokumentu strategicznego jakim jest Krajowy program ograniczania zanieczyszczenia powietrza.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
21	06.04.2020	Minister Klimatu	Ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego	Brak wskazania do wykorzystywania i zachęcania mieszkańców do korzystania z krajowych programów finansowych.	Należy uzupełnić informację o możliwość korzystania z krajowych programów finansowych np. Czyste powietrze czy Mój prąd i pomoc mieszkańcom	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
					w zdobywaniu dofinansowania.	
22	06.04.2020	Minister Klimatu	Podstawowe kierunki działań		Należy rozważyć wskazanie jako kierunku udzielania pomocy mieszkańcom w zdobywaniu odpowiedniego dofinansowania do wymiany źródła ogrzewania, termomodernizacji czy też instalacji OZE	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
23	06.04.2020	Minister Klimatu	Podstawowe kierunki działań		Z analizy wskazanej w dokumencie wynika, że zapisy uchwały nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego są niewystarczające w zakresie tempa wymiany instalacji, w których następuje spalanie paliw. Ponieważ uchwała ta jest jednym z głównych aktów prawnych, które mają doprowadzić do poprawy jakości powietrza należałoby wskazać jako kierunek zmianę/aktualizację uchwały nr VIII/136/19.	Uwaga jest niezasadna. Nie ma konieczności zmiany zapisów w uchwale antysmogowej dotyczących działań związanych ze stopniem ograniczenia emisji z instalacji nią objętych. Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej, jej realizacja, w zakresie ograniczenia użytkowania określonych instalacji na paliwa stałe przewidziana do wykonania do 1 stycznia 2028 r. powinna doprowadzić do dotrzymania standardów jakości powietrza oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Celem wzmocnienia przyjętej uchwały antysmogowej w Programie ochrony powietrza poprzez zaplanowanie scenariusza redukcji i działania samorządu oraz dodatkowe zachęty finansowe skuteczniejsza powinna być zmiana systemów grzewczych w sektorze bytowo-komunalnym.
24	06.04.2020	Minister Klimatu	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, by zapewnić podłączenie nowym użytkownikom. Rozbudowa sieci gazowej.	Akapy dotyczące sieci ciepłowniczych i gazowych	Analiza możliwości rozbudowy tych sieci powinna być wykonana w ramach programu ochrony powietrza, gdyż są to działania, których realizacja może znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza (w opracowaniu kilkakrotnie podkreślano, że największy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń objętych programem osiągnąć jest poprzez podłączenie budynków, mieszkań do sieci ciepłej oraz zmianę ogrzewania węglowego na gazowe). Wskazanie barier i możliwości rozbudowy tych sieci (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których ta rozbudowa byłaby najbardziej wskazana), oszacowanie kosztów oraz wskazanie źródeł ich finansowania powinno znaleźć się w programie ochrony powietrza ze	Uwaga została uwzględniona. Program został uzupełniony o analizę.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
					względu na bezpośredni wpływ na redukcję emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego. Należy rozszerzyć informację dotyczącą rozbudowy sieci ciepłowniczych i gazowych. Działania te mogą znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza.	
25	06.04.2020	Minister Klimatu	Realizacja uchwały nr VIII/136/19	„...Okresy przejściowe zostały określone w sposób optymalny zapewniając możliwość wymiany istniejących źródeł ogrzewania przy zachowaniu potrzeby możliwie najszybszej poprawy jakości powietrza...”	Należy zauważyć, że w świetle przedstawionych w dokumencie analiz przytoczone zdanie nie przedstawia stanu rzeczy i należałoby jednak wprowadzić w uchwale odpowiednie zmiany.	Uwaga jest niezasadna. Nie ma konieczności zmiany zapisów w uchwale antysmogowej dotyczących działań związanych ze stopniem ograniczenia emisji z instalacji nią objętych. Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej, jej realizacja, w zakresie ograniczenia użytkowania określonych instalacji na paliwa stałe przewidziana do wykonania do 1 stycznia 2028 r. powinna doprowadzić do dotrzymania standardów jakości powietrza oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Celem wzmocnienia przyjętej uchwały antysmogowej w Programie ochrony powietrza poprzez zaplanowanie scenariusza redukcji i działania samorządu oraz dodatkowe zachęty finansowe skuteczniejsza powinna być zmiana systemów grzewczych w sektorze bytowo-komunalnym.
26	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 27	Nie zostały podane założenia służące do oszacowania kosztów realizacji najistotniejszego działania określonego w programie ochrony powietrza tj. „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych”. Jedyne w tabeli 37. (str. 105) zawarto „Zestawienie szacunkowych, średnich kosztów redukcji emisji pyłu PM10, odniesione do powierzchni ogrzewalnej 100 [m ²]”.	Konieczne uzupełnienie oszacowania kosztów działania: „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych”	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
27	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 27		Brak jest efektu rzeczowego w postaci konkretnej liczby kotłów do wymiany i analizy w dokumencie w jaki sposób będzie można te kotły wymieniać. Gdzie są możliwości rozwoju sieci ciepłowniczej i podłączania domów do tej sieci a gdzie muszą być wymienione na inne źródła ogrzewania. Przy braku takiego wskaźnika	Uwaga została częściowo uwzględniona. W kierunkach działań wskazano działanie polegające na inwentaryzacji instalacji o małej mocy do 1 MW.

lp.	data pisma	organ opiniujący	odniesienie do projektu uchwały Programu	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia
					nie będzie można prawidłowo prowadzić monitorowania postępów prowadzonych działań.	
28	06.04.2020	Minister Klimatu	Możliwe źródła finansowania działań wskazanych w programie	Należy wskazywać konkretne nabory/ konkursy/ osie/ programy, z których samorzady będą mogły pozyskać finansowanie na działania wynikające z dokumentu.		Uwaga została uwzględniona. Uzupełniono zapisy w Programie.
29	06.04.2020	Minister Klimatu	Działania naprawcze, które nie zostały wytypowane do wdrożenia	Zakaz stosowania paliw stałych został wymieniony wśród działań, które nie zostały wytypowane do wdrożenia. Można odnieść wrażenie, że nie została przeprowadzona analiza możliwości wdrożenia tego rozwiązania przynajmniej na obszarach, na których występują najwyższe poziomy stężenia. Rezygnacja z tego działania została uzasadniona bardzo ogólnie.	Należy dokonać dogłębnej analizy możliwości wprowadzenia zakazu stosowania paliw stałych na wybranym obszarze, wymagałaby określenia możliwości zastosowania w zamian takich rozwiązań jak podłączenie do sieci ciepłowniczej, czy stosowanie gazu na cele grzewcze. Tymczasem jak wskazano w punkcie 5. uwag szczegółowych opiniowany dokument analizy możliwości rozwoju tych sieci nie zawiera.	Uwaga została uwzględniona częściowo. Zaktualizowano zapisy Programu w zakresie analizy możliwości rozwoju sieci ciepłowniczej i gazowej.
30	06.04.2020	Minister Klimatu	Obowiązki i ograniczenia podmiotów korzystających ze środowiska oraz osób fizycznych	Wskazano, że w kierunkach działań (str. 71) znalazły się: - ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich, - czyszczenie pojazdów opuszczających plac budowy, obszary przeróbki kopalni i obszary o znacznym zapyleniu, - zraszanie pryzm materiałów sypkich.	Należy uzupełnić o odpowiednie zapisy kierunki działań wskazane na str. 71.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.
31	06.04.2020	Minister Klimatu	Tabela 37	Tabela zawiera zestawienie wskaźników redukcji emisji dla wybranych działań naprawczych. Jako źródło wskazano: Atmoterm S.A.	Brak informacji o metodyce przyjętej do określenia wielkości tych wskaźników, co uniemożliwia ich analizę i ocenę.	Uwaga została uwzględniona. Zaktualizowano zapisy Programu.

Załącznik nr 4 – opiniowanie, wnioski i uwagi Prezydenta Miasta Włocławka.

Wnioski i uwagi wniesione na etapie opiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek przez Prezydenta Miasta.

lp.	data pisma	organ opiniujący	treść uwagi lub wniosku	sposób uwzględnienia uwagi
1	11.05.2020	Prezydent Miasta Włocławka	Prezydent Miasta Włocławek nie wnosi uwag do przedłożonego projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek, będącego załącznikiem do uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 marca 2020 roku.	Zaopiniowany Program, bez uwag.